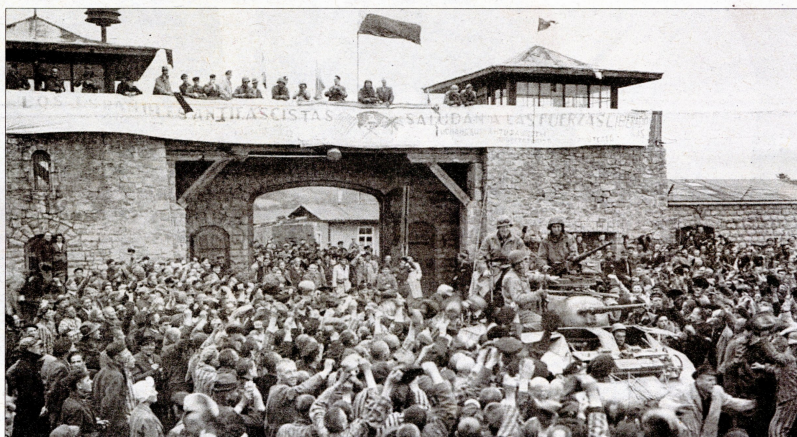

Imatges sostretes pels republicans catalans i espanyols de Mauthausen, a través de les còpies que en van fer presoners com Antoni Garcia i Francesc Boix. A la imatge de dalt, arribada de presoners de guerra al camp de concentració. FONS AMICAL DE MAUTHAUSEN DEL MUSEU D'HISTÒRIA DE CATALUNYA

S AMICAL DE MAUTHAUSEN DEL MUSEU D'HISTÒRIA DE CATALUNYA

A l'esquerra, el somriure complaent de la repressió. A la imatge de la dreta, l'alliberament del camp de concentració de Mauthausen. FONS AMICAL DE MAUTHAUSEN DEL MUSEU D'HISTÒRIA DE CATALUNYA

presos, el grup que treballava al laboratori tenia una muda de roba, llençols individuals i accés a llibres i, fins i tot, a jocs de taula. Podem dir, per tant, que mon pare es va salvar de la precarietat i dels treballs forçats gràcies a la fotografia.

P: Treballava al laboratori fotogràfic, però no feia fotos, oi?

R: Els presoners que treballaven al laboratori només revelaven els negatius, en feien còpies i les arxivaven. Les fotos, pròpiament, les feien els membres de les SS. Així i tot, hi van veure una oportunitat per a contribuir a la resistència clandestina: entre la *glaseuse*, la màquina que servia per a assecar les còpies, i la parret, dixaven caure una còpia extra

per a crear un arxiu secret i disposar d'imatges per a testimoniar les atrocitats que es cometien al camp. De fet, un cop acabada la guerra, aquelles fotografies van servir de prova per a acusar els responsables de l'extermini nazi.

P: Però habitualment s'associa estes imatges a la figura del fotògraf barceloní Francesc Boix.

R: Boix va entrar a treballar al laboratori fotogràfic una mica més tard que mon pare. També es va dedicar a crear un arxiu de còpies clandestines. Aquell va ser un treball de grup, i tant el revelat com la sortida de les imatges a fora del camp es va poder desenvolupar gràcies a una xarxa complexa de complicitats. Un cop

acabada la guerra, el nom de Boix va agafar volada, entre altres coses perquè va ser un dels testimonis dels Jutjats de Nuremberg, durant els quals va reforçar el seu relat amb les imatges clandestines sostretes del camp.

P: Per què no hi va anar també el seu pare, a Nuremberg?

R: No ho sé. Però sí que et puc dir que Boix va trobar més complicitats entre els membres del Partit Comunista, i això va ajudar a projectar la seua imatge. En canvi, mon pare havia estat crític amb el partit i, sobretot, havia denunciat cert abús de poder i privilegis entre membres de l'estructura clandestina del camp. Era una persona que incomodava el seu entorn polític, i això li va anar en

contra. Segurament per això la seua figura ha quedat més eclipsada.

P: Francesc Boix i el vostre pare estaven enemistats?

R: Si vols treure'n l'aigua clara et desitjo sort. Jo només et puc assegurar que mon pare mai no em va parlar de Boix ni en positiu ni en negatiu. A més, després de la guerra tots dos van agafar camins diferents: mon pare va muntar el seu estudi fotogràfic a París i Boix es va dedicar al reporterisme. Tot i això, hi ha dos historiadors, Benito Bermejo i David Wingate Pike, que han escrit sobre esta rivalitat, i fins i tot parlen d'una baralla. Bermejo, amb qui discrepo sobre una part del seu relat, ha posat més èmfasi en les raons de Boix, Wingate

te Pike, en les raons de mon pare.

P: Heu pensat a escriure un llibre explicant la vostra versió?

R: No. En primer lloc, perquè no soc historiador. Soc home de números i m'he guanyat la vida com a professor de matemàtiques en un institut fins que m'he jubilat. I en segon lloc perquè no en tinc cap necessitat. No és important si Francesc Boix va fer això o si mon pare va fer allò. Tot això és microhistòria. El més rellevant és que les fotos s'hagen conservat i que es pugja explicar a les noves generacions les atrocitats que va viure tota una generació d'europes a la meitat del segle passat i dir-los clar que el nazisme és una ideologia que cal combatre.